

12. jul. 1836

AFSENDER

Martinus Rørbye

MODTAGER

C.W. Eckersberg

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Generel kommentar:

Brev nr. 78 på Rørbyes liste over afsendte breve 1834-37.

Afsendersted:

Rom

Modtagersted:

København

Omtalte personer:

Frederick Adam

Gottlieb Bindesbøll

Christian Frederik Holm

Jørgen Hansen Koch

F.C. Krohn

Wilhelm Matthiä

Andreas Moustoxydis

Fritz Petzholdt

Paolo Prossalendi

Rafael

Achille Rouen

Friedrich Schiller

Bertel Thorvaldsen

Friedrich Thøming

Omtalte værker:

En udsigt mellem et par søjler i

Parthenon (gentagelse)

Motiv fra Akropolis

Parti af Akropolis

Arkivplacering:

Det kgl. Bibliotek, Add. 302, 2° b nr. 104

Trykt udgave:

Illustreret Tidende, nr. 930, 22. juli 1877.

TRANSSKRIFTION

Rom den 12te July 1836.

Netop en Maaned er det siden jeg igjen kom her tilbage, min græske og tyrkiske Reise er endt, og kun de behagelige Erindringer har jeg tilbage, Ubehagelighederne ere alt i den Grad glemte, at jeg alt ofte har ønsket mig der igjen. Jeg skjønner kjære Eckersberg, at Rom vist nok er, og altid blive Hovedpunktet, hvorhen enhver Kunstner vil stræbe; men hvor høilig synes jeg ikke man feiler, naar man troer, at dette ene [vill] gjøre Kunstneren, ja jeg troer man kunne blive en meget duelig Kunstner uden nogensinde at have seet Rom; de Kunstskatte her findes maae jo unægtelig i alle Henseender have en gavnlig Indflydelse; men hvad det saa meget omtalte Kunstnerliv her angaaer, da maae det enten i høi Grad have forandret sig, eller jeg begriber ikke hvorledes man saaledes har kunnet omtale det. Jeg kjender Kunstnere her, der i Løbet af flere Maaneder aldrig seer andres Arbeider, ja, her leve Mange, der ligesaa lidt bekymre sig om de antique Sager her findes, som hvad der frembringes af Nyt; og det er ikke een Nation, dette gjælder; men det synes næsten at være bleven Mode blandt alle. Kun i Italien, det er Løssenet, kan man studere og uddanne sig; men det er ikke mere min Mening jeg maae sige hvorfor ikke ligesaa godt i Grækenland. Du vil maaske misbillige mig min kjære Ecersberg, ja maaske lee af denne min Yttring; men jeg føler, at kunne jeg muntlig afhandle denne Materie med dig, da ville jeg bedre kunne sætte mine Grunde fra hinanden, skriftlig er jeg kun saare Svag. Siden mit siste Brev til dig fra Constantinopel har jeg bestandig tænkt paa igjen at tilskrive dig; men jeg ville opsætte det til jeg var kommen hid, da kunne jeg bedre siige dig hvorledes jeg idetheele fandt mig tilfreds med min Udflugt fra Italien, og du vil vist allerede have seet af ovenstaaende Linnier, at jeg ikke fortryder denne Reise. Nei, jeg anseer den baade for den behageligste, og best anvente Tiid under heele min Fraværelse; Et manglede mig, det var at kunne meddeele mig, jeg saae mig der omgiven af de Herrer Arcitecter, og de føle ikke alletider paa samme Maade som en Maler. Gid du havde været med der, hvor du ville have glædet dig, de skjønneste Gjenstande frembød sig overalt for Kunstneren, havde man været to, der følte paa samme Maade, da ville Meget ikke være bleven forbigaaet; men paa en Reise maae den ene rette sig lidt efter den anden, og det gjorde, at jeg ofte maatte forlade Steder, hvor jeg dog saa gjerne var bleven. Men meget er jo ogsaa det ucultiverede Land Skyld i, man kan ikke dvæle hvor man har Lyst, man maae inden Natten falder paa søge at naae Huus; en Landskabsmaler ville have været utrøstelig, jeg var det, da jeg baade maatte forlade Aracora og Fonia uden at have Leilighed til at

tegne en Streg. Midlerne hvormed jeg har gjort hiin Reise var alt for ringe, uden dette skulle vel Resultatet være bleven heelt andet, paa hiine to Steder kunne der have været Leilighed til at dvæle; men jeg var ikke Herre af Tiden, og min Pung var saare let. I Stæderne i Grækenland er det umulig at faae Begreb om Folkelivet, man maae søge Landet; men der finder man det ogsaa i heele sin Skjønhed, det var som, følte man sig sat tilbage i den antique Tiid, jeg saae mig omgiven af et Folk, som det er beskrevet af dets Digttere, det var historiske, ædle Gestalter. – Men lad mig ikke tale mere derom, jeg er dog ikke istand til at trylle mig did, jeg var høist mismodig da jeg forlod de Egne, jeg meener Alt, hvad der tiltalte mig, saavel i Grækenland, som i Tyrkiet, havde det været tidligere, jeg have gjort enhver Opofrelse, liidt ethvert Savn for at kunne have dvælet der længere; men det var •2• nu ikke saaledes bestemt – Da jeg kom til Corfu levede jeg i Erindringen paa nye op; jeg gjorde der Bekjentskab med en saare vakker Mand, det var Billedhuggeren Cavaliere Possalenti,¹ jeg troer næsten han er den eneste Kunstner de Ioniske Øer have at opviise. Først kunne jeg ikke andet end agte ham, som en meget duelig Kunstner, da jeg saae hans ikke ubetydelige Arbeider; men siden da jeg lærte ham nøiere at kjende, kunne man ikke længe tvivle om, at han ogsaa var en Mand med ualmindelige Kundskaber, og dertil var han, som Menneske saare elskværdig. Medens jeg var der var man i hans Værksted ifærd med at støbe i Brontze en colosal Statue af Lord Adams,² den forrige Gouverneur af Øerne, som nu lod ham sætte dette Beviis paa deres Tilfredshed med hans Bestyrelse. Statuen er bestemt at staae paa den saakaldede Esplanade, og vil der blive en smuk Prydelse; lykkes Støbningen godt, da bliver det intet almindeligt Arbeide. Possalentis Iver for Alt hvad der angaaer Kunst paa Øerne bærer nu alt de skjønneste Frugter. Han har oprettet et lille Accademi, og søger at danne de slette Haandværkere, han underviiser der selv, og har nu bragt det dertil, at ogsaa Folk af de saakalte bedre Klasser lære at tegne, hvilket de før næsten ansaae som en Skam, og at det blodt egnede sig for den almindelige Mand. Han har viist dem det Latterlige deri, og da han er en almindelig agtet Mand, har han saavel vist ikke allene at sætte dette igjennem, som han ogsaa hos Gouverneuren har udvirket en Lov der forbyder under store Mul[k]ter all Ødelæggelse af antique Sager hvorpaa Øen har været meget riig, da Corsyra hørte til de bekjendteste græske Stæder. At der har været betydelige Fabriquer af Vaser med og uden Malning var han ganske vis paa, saavel efter hvad de gamle Skribenter omtale, som ogsaa efter hvad han har funden af Sager ene henhørende til Fabrikationen (Stempler, Værktøi, alle Slags Farver, tildeels meget vel

conservede[]]; for omtrent et Aar siden fandt han ved en Hændelse en gl
Brønd, der alt i maage Aar havde været ubenyttet; men ved at undersøge
den, kom omtrent 30 Vaser og Krukker for Lyset, der efterhaanden vare
blevne tabte eller glemte i Brønden. Det var en meget interessant Samling,
da man saavel kunne see hvorledes Smagen havde uddannet sig, og igjen
var sunken; han fandt dem sagde han ganske i cronologisk Orden, saa at
de ældste laae paa Bunden, der vare nogle af en høist comisk Form. Hans
Myntsamling fra Øerne ville for en Kjender vist have stor Interesse; ene fra
Corfu har han over 300 forskjellige Præget. Han har ogsaa funden alle
Apparater til de Gamles Vægemalerier, og Fernissen dertil, og har gjort
Prøver dermed, som han sagde vare lykkedes ypperligt; men Gud veed
hvorvidt dette dog lod sig anvende i Praktikken, der er io alt saa Mange
der har sagt dette, og endnu har man ikke seet noget ordentligt Resultat.
Mere morede det mig at høre hans Raisonnement over Odysseen, han
viste mig nøie Stedet hvor det gl: Facia har ligget, hvor Alcineous's Hauger
maa have været, og hvor Ulysses kom i Land, og heele den Vei han
gjorde med Nausica, der har været megen Strid om disse Localiteter før,
da man havde antaget at Alcineous ogsaa havde boet ved Potamo; men
hvad han nu sagde passer meget smukkere til hvad Homer beskriver.
Havde Possalenti tidligere taget sig af Øernes Oldsager, da ville meget
ikke saaledes være gaaet tabt; thi sagde han daglig fandt man antique
Grave med mange Sager; men da det var privat Eiendom, og ingen Lov
existerede, der bød mod Betaling at aflevere saadanne Ting, saa blev Alt
adsplittet, eller tildeels ødelagt paa den mest barbariske Maade. Saaledes
paa Itaca, der var i den siste Krigens Tiid en engelsk Kommandant Guettera,
han maa have været en Herrostrat i det Smaa; ene efter Homers
Beskrivelse var han heldig nok til at finde Stedet hvor Udyseus's Huus
maa have staaet; han lod anstille Udgravninger, og Udbyttet blev en
yderst interessant og kostbar Samling af Vasser, Kar, Pateraer, Smykker,
Mynter kort næsten Alt Saadant, hvad man kun kan tænke sig. Possalenti
sagde at det skal have været af en uskaterlig Værd, som Oldsager
betragtet, for ikke at tale om hvad Sagerne var i Pecunier Værd, da der var
meget af masiv Guld og Sølv med 3 allehaande kostbare Steene. Der
[maa] have været de deiligste Citceleringer, og smukt udarbejdede
Figurer, Dyr etc: paa Skaalene, kort han kunne ikke noksom siige hvor
skjø[n]t Alt dette skal have været. Men Guettera maa ikke have havt den
Smag, han lod Alt, mod Fleres Forestilling omarbejde, og da han saaledes
havde faaet sig dette efter sin Smag indbød han sine Venner, og spurgte
dem om de endnu var af samme Meening, og om de ikke dog nu fandt at
det ædle Metal havde en bedre Polituur. Saaledes gik Alt dette tilgrunde,

og der existerer blodt de slette Tegninger, som han, for Couriossitet Skyld lod tage førend han lod det ødelægge. Nu er der som sagt sat en Skranke for alt saadant Barbarie, og man vil om føje Tiid blive vel underrettet om Alt, hvad der angaar Øernes Historie og Oldsager ved et Værk, som Andrea Mustoxidi,³ en lærd Øeboer allerede i lang Tiid har arbeidet paa. – Dog endnu blodt Et om Possalenti: det var mig paafaldende, lige fra Begyndelsen da jeg kom til Grækenland, at see den Typus og Malemaade, der overalt gik igjennem deres Kunst. Jeg kunne ikke begribe dette, det var, som var det endnu ganske bysantinsk, allevegne har man anvendt Guldgrund, og var der i de simplere Kirker ofte kun anvendt Lidet paa Kunsten, saae man dog aldriig noget reent Slet. En vis Typus og Stivhed gik rigtignok igjennem det Heele; men hvorfra kom denne, og hvorledes har den saaledes conserveret sig? Derom oplyste Possalenti mig, da han sagde, at fra Creta var Alt dette udgaaet, og vedligeholdt; i Middelalderen var der, som en Slags Skole for Malere, hvoriblandt der skal have været meget duelige Folk, og der var Hovedpunktet for heele Kunsten i Orriente, Malerne fra Creta reiste overalt, decorerede de græske Kirker, og malede Alterbilleder, og dannede da ogsaa andre Malere; men Creta blev dog altid det Sted hvorfra de Bedre udgik, og Stiilen saaledes conserveret: jeg har seet Billeder i Kirkerne paa Øerne, hvorfor man virkelig maatte have all Respect, thi i Grækenland er de bedre siældnere, da som en Følge af Krigen saa meget er gaaet tilgrunde. – Men jeg har maaske alt gjort dig Tiiden for lang med mine Fortællinger kjære Ecersberg, det intereserede mig saa meget hvad jeg der hørte, at jeg troede ikke at burde beholde det allene for mig, det er jo tildeels ubekjente Ting hjemme, og som Saadant kunne det muligt interessere; dog nu vil jeg med faae Ord sige dig hvad jeg siden jeg forlod Grækenland har foretaget mig: Efter at jeg havde udholt en kjedelig 14 Dage lang Quaraintaine i Ancona,⁴ kom jeg igjen paa italiensk Grund, og reiste fra Ancona til Loretto.⁵ I Ancona var en Triumfbue fra Traians Tiid det eneste antique Monument, iøvrigt er der fra Kunstens Siide saare Lidet. Vi var der et Par Dage før vi reiste viidere, og saae jeg mig da saa godt om som muligt; men Livet ville der ikke ret behage mig, Alt forekom mig graat og kjedsommeligt i Sammenligning med de stærke Farver jeg havde havt for Øje i Constantinopel og de siirlige elegante Grækere. Franskmændene i Ancona morede mig mest, dem kunne det ofte more mig at betagte i heele Tiimer naar de uden for Byen spillede Botch, eller legede, som smaae Børn, det er unægteligt et muntert Folk; jeg kunne ofte ikke bare mig for at lee, naar jeg saae en gl Graaskjæg af Corporal arrangere et Partie med de unge Soldater, og deeltage deri med ligesaa megen Iver som disse, i

Sandhed det ville have været morsomt at spille med; men jeg blev kun Tilskuer, og sagde min Meening om Spillets Gang, som ret syntes at more dem, der er intet generet hos den Slags Folk, og man er snart deres Ven naar man viiser sig venlig. Da jeg reiste bort, saae jeg i Lorretto Corpus Domini Festen, og den utallige Mængde Folk, som var kommen for at forrette deres Bøn ved det hellige Huus. I Kirken findes der vel i Madonna's Skatkammer mange kostbare og couriause Ting; men af Kunst er der egentlig ikke meget; det mærkeligste hvad det angaar er Samlingen af de gamle Krukker i Appotheket; de ere alle bemalede af Raphal, Julio Romani og Eleverne af de[re] Skole, kun Skade for de vakkre Tegninger at Vaserne have en saa Baroque Form, de ere alle i den mest complete Paruque Stiil jeg nogensinde har seet. I Macerata en anden Bye i Mark Ancona saae jeg en Circus, som jeg neppe havde ventet at finde i en By af tredie Rang, man gav just dengang Forestillinger med det her nu saa meget yndede Boltspil, der er morsomt nok, og jeg kunne ikke lade være at ønske os en saadan Circus hjemme, der var saamange Leiligheder hvortil den kunne benyttes, og smukt er det at see Folket saaledes under aaben Himmel; i Terni har en Privatmand bygget Byen en, det ville vel sagtens have flere Besværligheder hjemme. Da jeg ikke havde seet St: Francesco in Assisi før, og Bindsbøll⁶ ikke havde været i Perugia, anvente vi nogle Dage paa at gjøre denne lille Tuur.⁷ Alt hvad der findes af Kunstsager i St: Fran- •2• cesco vil vel snart blive udgivet, da en Tegner paa preusisk Regning allerede har arbeidet der i 1½ Aar og nu næsten er færdig med alle Tegningerne. Perugia vil jeg ikke omtale, du veed hvilke herlige Sager der findes. Paa Veien til Rom benyttede jeg Leiligheden til ogsaa at see Terni, som ingen af os endnu kjente, og kom jeg da igjen i god Behold her tilbage efter lidt mere end et Aars Fraværelse. Du skulle alt for nogle Uger siden have seet Brev fra mig; men lidet gaar Malningen fremad, mindre Skrivningen i en Hede som den der her trykker alle. Jeg maae sande at Norden har sine store Fordele, man er om Vinteren bedre skyttet mod •1• Kulden, og Heeden om Sommeren er dog ikke saa utaalelig, den stiger nu her til 30 Grader. Maaske vil den gaae over, da veed jeg ikke hvorledes jeg vil kunne udholde det. Hvad mit Arbeide angaar, da har jeg fra Grækenland og Tyrkiet medbragt en Deel Tegninger og nogle malede Studier; men langt fra ikke saa meget som jeg havde ventet, hvad jeg har, synes at gefalle her, det er vel Nyheden deri som tiltaler, Alle har nu Lyst at see Grækenland; men de sidde nok for fast i Rom. Siden jeg kom her har jeg været beskæftiget med nogle smaa Malerier, som allerede var bestilt af mig af et Par Englændere i Athen; men det er ingen morsomt Arbeide da jeg tildels Alt har gjort dem før; men

Pengene maae her drive Værket; thi min Finantser ere heelt maadelige siden denne Reise. Jeg har ogsaa en Bestilling paa et lille Malerie og nogle Tegninger for den forrige franske Minister i Grækenland;⁸ men paa dette vil jeg ikke begynde før jeg har modtaget et Brev som jeg venter fra ham. Først til Vinteren vil jeg maaske faae Tiid til at begynde et ordentligt Maleri hvorefter jeg inderlig længes. •4• Nu synes jeg at det var bedre at see hvad jeg ikke kjender her i Nærheden; om en Maaned tænker jeg derfor at gjøre en lille Reise her i Bjergene, og om det var muligt til Efteraaret at kunne besøge Sicilien. Mit Ophold i Udlandet forkorter sig med stærke Skrit, mig synes at de to Aar allerede ere svundne som Maaneder; blodt endnu denne Vinter, da maae jeg formodentlig sige det skjønnne Syden Farvel; men jeg vil søge Ertatning hos dig og de kjære Venner i Norden, hils dem Alle ret hjerteligt fra mig, og forglem du kjæreste Ecersberg ikke din hengivne

Martinus Rørbye

Torvaldsen⁹ reiser nok til Sommeren til Neapel og til næste Foraar hjem, siiger han. De andre Landsmænd ere alle her, undtagen Hansen¹⁰ der er ude i Bjergene og Petzholdt¹¹ og Töming¹² som ere i Neapel. Bindsbøll reiser nok om kort Tiid til Paris for der at blive i Vinter. Det er alt hvad jeg veed at siige dig om Landsmændene; Krohn¹³ er snart færdig med sin Medaillie, den lader til at blive ret net.

Torvaldsen's Maximilian er i disse Dage sent til München fo[r at] støbes. Schiller's¹⁴ Statue bliver nok st[øbt her]. Mathiæ en Elev af T: har [...] arbeidet begge disse; men de e[re ...] som Skidserne.

Jeg har tilskreven Etatsraad Kock¹⁵ fra Zante, jeg haaber han har faaet mit Brev. Vil du hilse ham og siige at jeg snart igjen skal skrive, ogs[aa] Jstitsraad Holm¹⁶ skal snart hør[e] fra mig, jeg skylder ham Svar.

¹ Paolo Prossalendi.

² Frederick Adam.

³ Andreas Moustoxydis.

⁴ Se dagbogen i dagene 19.-31. maj 1836.

⁵ Se dagbogen 2. juni 1836.

⁶ Gottlieb Bindsbøll.

⁷ Se dagbogen 4.-6. juni 1836.

⁸ Der er tale om en aldrig udført bestilling for Achille Rouen. Rørbye havde tidligere malet Parti udenfor Athen; i mellemgrunden Theseustemplet og en del af byen; i baggrunden bjergene Lygabetos og Hymettos (gentagelse) til ham, men et brev angående de øvrige bestilte værker, omtalt i dagbogen 22. juni 1836, blev aldrig besvaret. I januar 1837 opgav Rørbye endelig forsøget på at få kontakt.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

⁹ Bertel Thorvaldsen.

¹⁰ Constantin Hansen.

¹¹ Fritz Petzholdt.

¹² Friedrich Thøming.

¹³ F.C. Krohn.

¹⁴ Friedrich Schiller .

¹⁵ Jørgen Hansen Koch.

¹⁶ Christian Frederik Holm.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

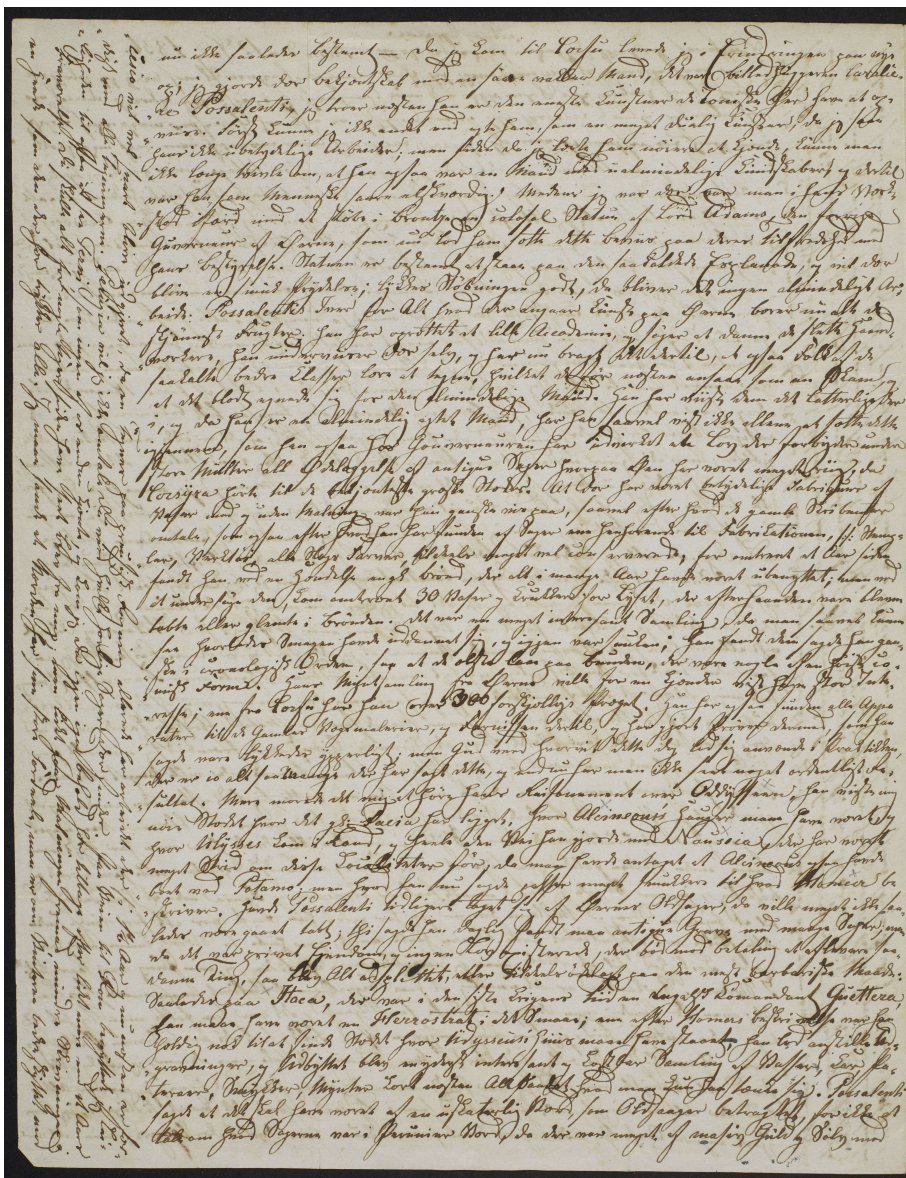
NY CARLSBERGFONDET

Handwritten manuscript page, likely a letter or a page from a diary, written in Danish. The text is dense and appears to be a personal communication, possibly a letter to a friend or family member. The handwriting is cursive and somewhat difficult to read. The page is numbered '1336' in the top right corner. The text discusses various topics, including family matters, health, and social interactions. There are several lines of text, some of which are crossed out or written over. The page is framed by a dark border, suggesting it is a scan of a physical document.

Handwritten text in Danish, likely a letter or a page from a diary. The text is dense and appears to be a personal communication, possibly a letter to a friend or family member. The handwriting is cursive and somewhat difficult to read. The page is numbered '1336' in the top right corner. The text discusses various topics, including family matters, health, and social interactions. There are several lines of text, some of which are crossed out or written over. The page is framed by a dark border, suggesting it is a scan of a physical document.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

Handwritten text in a historical script, likely Danish, covering the entire page. The text is dense and appears to be a historical document or manuscript. The script is a cursive hand, characteristic of the 17th or 18th century. The text is written in dark ink on aged, slightly yellowed paper. There are some faint markings and a small dark spot near the top center of the page. The text is arranged in a single column, with some lines starting with a large initial letter. The overall appearance is that of a well-preserved historical document.

KILDER TIL DANSK KUNSTHISTORIE

NY CARLSBERGFONDET

